

»SOCIALNO GOSPODARSKI DRUŽBENI MODEL ZA BOLJŠO SLOVENIJO«

I. Uvod

Naš čas zaznamuje globalna gospodarska kriza. Njeno opustošenje je premo sorazmerno s slabostmi gospodarskega in političnega sistema v državi. Ko bo naš čas zgodovina, verjetno ne bo obravnavan kot čas pred krizo in čas po krizi. Zgodovinarji pa bodo gotovo nekam v ta čas postavili mejnik med novim vekom in vekom, ki prihaja in bo ime šele dobil. Ta mejnik - zapisan z datumom - bo morda padec berlinskega zidu oz. konec hladne vojne - zadnje vojne nekega zgodovinskega obdobja.

Človeštvo potrebuje novi socialno gospodarski družbeni koncept. Sooča se namreč s koncem treh pomembnih vzvodov, ki so usodno vplivali na dosedanje gospodarske in družbene procese: s koncem prevlade zahoda v gospodarstvu, politiki in znanosti; s koncem industrijske ekonomije in uveljavitvijo nove (konceptualne ekonomije), ki temelji na inovativnosti in ustvarjalnosti; in s koncem obdobja intenzivne izrabe fosilnih goriv in prehoda na obnovljive vire.

Države, ki bodo v temeljitem razmisleku in naporih našle odgovore na navedene izzive, bodo uspešno in močnejše izšle iz krize. Države, ki bodo vzpodbujale nostalgicne politične razprave o propadlem komunizmu, o propadlem socializmu in o koncu tržnega gospodarstva, bodo korakale v smeri nazaj in bodo ustvarjale okolje za poglobljanje krize do njenih najusodnejših dimenzij.

II. Kako se danes Slovenija spopada s krizo?

Stranke vladajoče koalicije ne najdejo soglasja glede prvorazredne teme - o konceptu spopadanja s krizo. Vladni ukrepi so večinoma pozni in neučinkoviti. Koalicija pa zlahka najde soglasje npr. glede revolucije v drugi svetovni vojni, o izbrisanih, o radikalni omejitvi plač direktorjev, o arbitražnem sporazumu ipd. Zgodovina o tem nekaj pove: posledica gospodarske krize v 1920-ih je bil vzpon populistov in demagogov iz nacionalističnih in komunističnih strank. Zdi se, da vlada ni spoznala, da je kriza odličen motiv za spremembe, za reforme, za razvoj in da nas bodo iz krize potegnili mali in veliki podjetniki, ne pa vlada.

Padec bruto dodane vrednosti. Če Slovenijo primerjamo z Grčijo in Portugalsko (katerih BDP je primerljiv), z našima glavnima partnericama, Nemčijo in Italijo, ter z povprečjem EU27, potem ugotavljamo, da so nekatera od teh gospodarstev beležila padec bruto dodane vrednosti eno četrletje, nekatera dve, samo Slovenija pa beleži strmo padanje že tri četrletja zapored. Očitno so nekatere vlade ukrepale in so se kazalci obrnili navzgor.

Vnovično zaostajanje Slovenije za povprečjem razvitosti EU27. Od leta 2000 naprej smo povprečju približevali, še posebej hitro v zadnjih štirih letih in dosegli okrog 91% povprečne razvitosti EU. V letu 2009 pa bomo zaostali in se vrnili na nivo leta 2004.

Poraba gospodinjstev upada. Merjenje zaupanja v gospodarstvu kaže, da smo v enem letu iz prve, padli v zadnjo peterko EU. Narašča pa trošenje države in sicer za 8%.

V prejšnjem mandatu se je javni dolg ves čas zniževal in se je lani znižal na 21,5 % BDP, se je letos povečal na 32,6 % BDP. Po napovedih sedanje vlade pa bo javni dolg v prihodnjih dveh letih narasel na blizu 50 % BDP.

Število brezposelnih državljanov dosega magično številko 100.000. Humanitarnim organizacijam zmanjkuje sredstev za pomoč tistim, ki jih je kriza najbolj prizadela. Deficit poslovne etike v mnogih podjetjih je poteptal množice človeških dostojanstev.

III. Nova Slovenija ZA socialno tržno gospodarstvo

1. Socialno tržno gospodarstvo je odgovorno do človeka, do vsakega človeka, ne le do sorodnika ali prijatelja. Prav tako pa terja odgovornost posameznika.
2. Človek je največji in najdragocenejši kapital.
3. Danes je posameznik bolj pomemben kot je bil kdajkoli. Živimo v informacijski družbi. Še nikoli ni imel človek na voljo toliko informacij, še nikoli se ni mogel toliko naučiti od tolikih ljudi. Še nikoli ni bilo v njem toliko potenciala.
4. Širili bomo idejo in uresničevanje ekonomije, ki služi ljudem in skupnemu dobremu vsega človeštva. Človek mora pri tem biti središče uresničevanja družbene odgovornosti podjetij.
5. Vzpostavili bomo gospodarsko paradigmo, ki ne bo globalno krivična, uničujoča za okolje in bo razvojna.

IV. Nova Slovenija ZA reformo proračunskih financ s ciljem povečane učinkovitosti gospodarstva

1. Nujno je znižanje obdavčitve dela in progresivnosti dohodninske lestvice.
2. Povečanje davčnih olajšav za raziskave in razvoj in za investicije v tehnološko opremo.
3. Povečati nadzor nad socialnimi transferji.
4. Uvesti strožje pogoje za nadomestila za brezposelne in socialno pomoč.
5. Znižanje stroškov državne uprave s povečanjem učinkovitosti in informatizacijo.

V. Nova Slovenija ZA trajnostni razvoj

1. To je sinonim za takšno uporabo naravnih virov in ohranjanje okolja, da bodo lahko naravne vire uporabljale vse bodoče generacije.
2. Poleg izobraževanja in prehoda na obnovljive vire (tako surovinske, kot energetske) bo potrebno izvesti še prestrukturiranje delovno intenzivnega gospodarstva.
3. Pametna električna omrežja in elektrifikacija prometnih povezav.
4. Energetska in surovinska učinkovitost.
5. Upravljanje z vremenskimi tveganji.
6. Zaveza za vseživljenjsko vlaganje v znanje.
7. Okrepitev sodelovanja med gospodarskimi subjekti ter institucijami znanja s ciljem prenosa razvojno raziskovalnega dela v gospodarstvo.
8. Bistveno povečanje vlaganj v raziskave in razvoj.

Slovenija ima potencialne, s katerimi bi se lahko učinkoviteje spopadala s krizo. Vladni proti krizni ukrepi niso dovolj domišljeni in ne učinkujejo. Prizadevanja Nove Slovenije se bodo stopnjevala, saj si državljanke in državljani zaslužijo boljšo Slovenijo.